

واکاوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجربه زیسته زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره و ارائه الگوی مطلوب

دانشجوی دکتری گروه مشاوره، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

استادیار گروه مشاوره، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

استادیار گروه مشاوره، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

سیده مریم فاطمی

محمد مسعود دیاریان*

سید اسماعیل موسوی

ahmadiala974@gmail.com

ایمیل نویسنده مسئول:

دربافت: ۱۴۰۰/۰۹/۰۶

پذیرش:

۱۴۰۱/۰۲/۳۰

چکیده

هدف: یکی از آشفتگی‌های روان‌شناختی در روابط زوجین، دلزدگی زناشویی است؛ به‌طوری که ظهور بستر مشکلات روان‌شناختی و سردی روابط عاطفی به تدریج زوجین را به سوی جدایی سوق می‌دهد. بنابراین هدف از پژوهش حاضر واکاوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجربه زیسته زوجین بود. **روش:** تحلیل داده‌های کیفی با رویکرد پدیدارشناسی مبتنی بر روش کلایزی بود. مشارکت کنندگان شامل زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند و بر طبق ملاک‌های ورود انتخاب شدند. تجربه افراد با ابزار مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختار یافته مورد بررسی قرار گرفت و داده‌ها با ۲۳ مصاحبه به اشباع رسید. **یافته‌ها:** در مرحله اول کدگذاری، ۲۲۵ مضمون پایه از متن مصاحبه‌ها استخراج شد. در مرحله دوم ۲۲ مضمون فرعی و در مرحله سوم ۷ مضمون اصلی شناسایی شد. نتایج نشان‌دهنده ۲۲ مضمون فرعی و ۷ مضمون اصلی بود که با استفاده از روش‌های ویژه اعتباریابی کیفی روایی‌سنجدی و مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار‌سنجدی داده‌ها با سه روش دریافت بازخورد از مشارکت کنندگان، روش کدگذاران مستقل و روش گروه خبرگان (۳ نفر متخصص) انجام گرفت و معیارهای تعیین دقت و استحکام داده‌ها رعایت شد. **نتیجه‌گیری:** نتایج نشان داد انباسته شدن احساسات، پریشانی عاطفی در روابط زوجین و تنی‌های زندگی، باعث فرسودگی روانی و سرانجام به دلزدگی زناشویی منجر می‌شود. بنابراین شناسایی و توجه به عوامل پیش‌بینی کننده پدیده دلزدگی، زوجین را به سوی یافتن راه‌کارهای اثربخش و جلوگیری از بروز این پدیده هدایت می‌نماید، بر اساس یافته‌ها الگوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی طراحی شد. از این‌رو پیشنهاد می‌شود این شاخص‌ها در تدوین پروتکل‌های مشاوره‌ای در زوج درمانی مورد استفاده قرار گیرد.

فصلنامه علمی پژوهشی خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی)

<http://Aftj.ir>

دوره ۳ | شماره ۳ پیاپی ۱۵۴-۱۷۵

پاییز ۱۴۰۱

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل ذیر استناد گنید:

درون متن:

(فاطمی، دیاریان و کیامرنی، ۱۴۰۱)

در فهرست منابع:

فاطمی، سیده مریم، دیاریان، محمد مسعود، و موسوی، سید اسماعیل. (۱۴۰۱). اکاوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجربه زیسته زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره و ارائه الگوی مطلوب. *فصلنامه خانواده درمانی کاربردی*, ۳(۳)، پیاپی ۱۷۵: ۱۵۴-۱۷۵.

کلیدواژه‌ها: الگوی مطلوب، تجربه زیسته، دلزدگی زناشویی، زوجین

مقدمه

دلزدگی زناشویی^۱ با علائم کسالت جسمی، عاطفی و روانی مداوم و درنتیجه احساس دائمی تنیدگی، نامیدی و به تله افتادن همراه با از دست دادن اشتیاق، انرژی و هدف در افراد مشخص می‌شود (کاپری، ۲۰۱۳). دلزدگی زناشویی فقدان تدریجی دلبستگی عاطفی است که کاهش توجه به همسر، بیگانگی عاطفی و افزایش احساس دلسربدی و بی‌تفاوتی نسبت به عواطف همسر را شامل می‌شود (مازارانتانی، ۲۰۱۱). در واقع هنگامی که زوج‌ها با یکدیگر روابط صمیمانه را آغاز می‌کنند، هرکدام با مجموعه‌ای رؤیاها و انتظارات وارد رابطه می‌شوند. هنگامی که این انتظارات با تجارب استرس‌زا و ناسازگار جایگزین شوند، رابطه زناشویی دچار آسیب شده است که با عنوان دلزدگی از آن یاد می‌شود (صفی‌پوریان، قدیمی، خاکپور، سودانی، مهرآفرید، ۱۳۹۲). که میزان آن به سطح سازگاری زوج‌ها و باورهایشان بستگی دارد (نظری، فلاحت‌زاده و نظر بلند، ۱۳۹۶). پیامد فقدان ابراز احساسات، تشديد افکار ناخوشایند و برانگیختگی منفی در افراد است و این امر به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل در گیری‌های زناشویی شناخته می‌شود. همین افکار منفی خودآیند، در نهایت چرخه افزایش نارضایتی از ازدواج، احساس فرسودگی و دلزدگی زناشویی را تقویت می‌نماید (فلاحتی و محمدی، ۲۰۲۰). دلزدگی زناشویی با احساس رخوت مزن، کاهش انرژی، خستگی، ضعف و تنوع وسیعی از شکایتها جسمی و روان‌تنی علائم خود را نشان می‌دهد (نظرپور، زهرآکار، پوریحیی، داورزی، ۱۳۹۸). سه عامل فقدان تعامل و تبادل، عدم ارضای نیاز به صمیمت و تعارض‌های حل نشده یا عدم مهارت در حل تعارض‌ها از دلایل مهم دلزدگی است که در صورت عدم درمان و پیشگیری، پیامدهایی نظیر از پا افتادن جسمی، کسالت‌روانی و سرخوردگی عاطفی‌هیجانی را به دنبال خواهد داشت (پاینیز، ۱۳۹۴). همچنین مشکلات در روابط جنسی و به تبع آن تشديد تعارضات زناشویی، می‌تواند پیامدهای مخربی بر کاهش کیفیت زندگی، سلامت روان زوجین و حتی در طلاق و جدایی آنان مؤثر باشد (بیبر و ورنر، ۲۰۰۹؛ عسکری و گودرزی، ۱۳۹۷).

در بررسی عوامل مرتبط با دلزدگی زناشویی پژوهش صدری، فتحی و هاشمی (۲۰۲۰) تحت عنوان بررسی نقش میانجی‌گری تمایز بین سبک‌های دلبستگی و سازگاری دلبستگی-خانواده با دلزدگی زناشویی نشان داد که سبک دلبستگی ایمن تأثیر مثبت و مستقیم و سبک دلبستگی نایمن تأثیر منفی و مستقیم بر دلزدگی زناشویی دارد. احراری، میری، رمضانی، دستجردی و حمیدی (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان بررسی دلزدگی زناشویی و عوامل مرتبط با آن در بین زوجین شهر بیرجند دریافتند که نمرات دلزدگی زناشویی با جنس، سن، تعداد فرزندان، مدت زمان زندگی زناشویی و اقامت زوجین در یک مکان به‌طور معنی‌داری مرتبط است. همچنین نتایج پژوهش قوی، جمالی، مصلی‌نژاد و مصلی‌نژاد (۲۰۱۶) که به منظور بررسی دلزدگی زناشویی زوج‌های نابارور انجام شد نشان داد که زنان نابارور در مقایسه با همسران خود دلزدگی زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند. کبریتچی و محمدخانی (۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان نقش دلزدگی زناشویی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در رضایت زناشویی نشان دادند که دلزدگی زناشویی با طرحواره‌های ناسازگار اولیه رابطه مثبت و بین دلزدگی زناشویی با رضایت زناشویی رابطه منفی وجود دارد. زارعی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان نقش واسطه‌ای خود تمایزیافتگی در رابطه بین تاب‌آوری با دلزدگی زناشویی دریافت

1. Marital Boredom
2. Negative automatic thoughts

که تابآوری بر دلزدگی زناشویی تأثیر منفی و بر خودتمایزیافتگی تأثیر مثبت معنادار دارد. پژوهش موحد و کریمی (۱۳۹۶) تحت عنوان بررسی رابطه بین تابآوری و نارسایی هیجانی با دلزدگی زناشویی معلمان نشان داد که بین تابآوری و نارسایی هیجانی، با دلزدگی زناشویی معلمان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

از آن جایی که دلزدگی با احساساتی نظیر: خشم، نفرت، نا امیدی و سرخوردگی از ارتباط با همسر همراه است و انباسته شدن این احساسات دردنگ، به مرور زمان باعث بی‌میلی و ناخشنودی منجر می‌شود، زندگی را غیرقابل تحمل می‌سازد (دانهایم، ۲۰۱۶). دامنه پیامدهای دلزدگی در روابط زوجین بسیار گسترده است. به زعم پاییز (۱۹۹۶) از جمله تأثیرات فردی آن شامل بی‌اعتمادی، تحقیر، سرزنش، بی‌توجهی به زندگی مشترک و جدایی عاطفی، بروز نشانه‌های اختلالات روان‌شناختی نظیر افسردگی خواهد بود. چراکه تجربه احساس گسستگی از همسر و کاهش تمایل به ارتباطات متقابل، منجر به بی‌ثباتی هیجانی، سکوت و بی‌تفاوتی نسبت به مسائل زندگی و نالمیدی از حل مشکلات را در پی دارد. در چنین وضعیتی تصور زوجین دلزده بر این است که که دیگر نقطه امیدی وجود ندارد و این امر نقطه آغاز پیش‌روی به سمت جدایی است (بارگرموزر، جانسون، داگلیش، دافونتین، وایپ و تاسکا، ۲۰۱۶). در این حالت صمیمیت و عشق به تدریج رنگ می‌باشد که در شدیدترین نوع آن یعنی دلزدگی با کاهش اختلال در عملکرد خانواده و نهایتاً فروپاشی روابط همراه است (پاییز، نیل، هامر و ایسکسون، ۲۰۱۱). بنابراین در گستره دامنه دلزدگی زناشویی، تأثیرات عمیق بر خانواده نیز اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. واضح است که دلزدگی زناشویی یک فرآیند تدریجی و واکنشی طبیعی در پاسخ به استرس مدام، فشار روانی و عاطفی، جدایی از کار و دیگر روابط خانوادگی است که کاهش قدرت بهره‌وری در کارکرد خانواده از دیگر تأثیرات آن می‌باشد (گورکین، ۲۰۱۳).

هم‌چنین از عواملی نظیر تمایزیافتگی و نورزگرایی نیز تأثیر می‌پذیرد (ساداتی، مهرابی‌زاده، سودانی، ۱۳۹۳). در راستای بررسی عوامل مرتبط، آلسوالکا (۲۰۱۹) در پژوهشی نشان داد میزان دلزدگی زناشویی در بین همسرانی که در یک شغل تمام وقت کار می‌کنند، در مقایسه با کسانی که شغل پاره وقت دارند به مراتب بیش‌تر است. پژوهش‌های دیسی (۲۰۱۹) و کیزیلداگ و یلدیریم (۲۰۱۸) مبتنتی بر دلزدگی شغلی و دلزدگی زناشویی در مشاغل پر استرس، دریافت که عدم تعادل کار و خانواده پیش‌بینی‌کننده مهمی برای فرسودگی عاطفی و دلزدگی زناشویی است. بنابراین عوامل متعددی زندگی زناشویی را تهدید می‌کند و موجبات ظهور دلزدگی زناشویی را فراهم می‌نمایند. پژوهش‌گران معتقدند تمامی ازدواج‌ها ممکن است به نوعی، دلزدگی را تجربه کنند و یا زندگی زناشویی را با کیفیت ضعیف ادامه دهند؛ به طوری که زندگی متأهلی بی‌ثبات و به فروپاشی متمایل است و به طور یقین با افکار و تصورات فراوانی درباره جدایی همراه است (یاقوتیان، سلیمانیان و بخشی، ۱۳۹۴). لذا توجه به اثرات مخرب این پدیده و درمان به موقع آن بسیار حائز اهمیت است (دانهایم، ۲۰۱۶).

بر این اساس با توجه به اهمیت این موضوع و نیز افزایش نرخ طلاق و وجود آشفتگی‌های روابط زوجین، انگیزه پژوهش‌گران برای کشف عوامل مؤثر و راهکارهای مناسب برای مقابله با فروپاشی رابطه زوجین افزایش یافته است. لذا ضروری به نظر می‌رسد که با استفاده از روش کیفی و بصورت عمیق به بررسی و واکاوی عوامل مرتبط با شاخص‌های پیش‌بینی‌کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجارب زیسته زوجین پرداخته شود.

همچنین بر طبق بررسی‌های انجام شده، در ایران پژوهش‌های اندکی در حوزه دلزدگی زناشویی صورت گرفته که همگی به بررسی اثربخشی مداخلات پرداخته‌اند و هیچ پژوهشی با استفاده از روش کیفی در زمینه واکاوی عوامل پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی انجام نشده است و تنها یک پژوهش توسط احمدی مهر، یوسفی و گل پرور (۱۳۹۹)، انجام شده است که فقط در رابطه با دلزدگی زناشویی است. از این رو پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که الگوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی از چه مؤلفه‌هایی برخوردار است؟ هدف از پژوهش حاضر واکاوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجارب زیسته زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره و ارائه الگوی مطلوب با استفاده از بررسی عمیق و روش کیفی بود.

روش پژوهش

در این پژوهش به منظور کشف شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی از روش کیفی از نوع پدیدارشناسی استفاده شد. برای تحلیل و تفسیر داده‌ها شیوه تحلیل داده‌ای کلایزی (۱۹۷۸)، مورد استفاده قرار گرفت. گردآوری داده‌های این پژوهش بر اساس نظر گروه ناظران، متون علمی و مصاحبه با زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره صورت گرفت. در ابتدا داده‌ها از طریق مصاحبه با زوجینی که دچار دلزدگی زناشویی شده بودند و پس از مشخص شدن واحدهای معنایی اولیه که از مصاحبه‌ها و متون به دست آمدند، کدها استخراج شدند. سپس این کدها بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان مورد مقایسه قرار گرفتند و در ۹۷۸ مضمون پایه و ۲۳ مضمون سازمان دهنده و ۷ مضمون فraigیر دسته‌بندی شدند. مضماین به دست آمده یافته‌های اصلی این بخش هستند که با استفاده از روش سه‌سازی شامل جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه با زوجین و بازنگری توسط محقق، بازنگری مؤلفه‌های کشف شده توسط اساتید راهنمای و مشاور (اعضای کمیته رساله) و سه نفر از متخصصین حوزه خانواده و دو نفر از متخصصین روش تحقیق کیفی، مضماین فraigیر، سازمان دهنده و پایه مورد تائید نهایی قرار گرفت. جامعه شرکت کنندگان موردمطالعه شامل زوجین با تشخیص دلزدگی زناشویی شهر اصفهان بودند که به صورت هدفمند و با روش گلوله‌برفی و با استفاده از زوجینی که متخصصین مراکز مشاوره معرفی کرده بودند تحقیق را شروع و در ادامه نیز به کمک همین زوجین سایر افرادی که دلزدگی زناشویی داشتند شناسایی و انتخاب شدند. بدین منظور با چند نفر از متخصصان حوزه خانواده هماهنگ شد تا زوجین مورد نظر را معرفی نمایند که بتوانند بیشترین اطلاعات را در مورد مسائل زندگی خود جهت پاسخ به سؤال تحقیق ارائه دهند. به جهت پوشش وسیع حیطه اطلاعاتی موردنظر با حداکثر سطوح ممکن، معیارهای تنوع در سن؛ تعداد فرزندان؛ میزان تحصیلات و شغل زوجین نیز مدنظر قرار گرفت. ملاک‌های ورود به پژوهش نیز شامل: ۱) زوجینی در مصاحبه مشارکت نمایند که به تشخیص درمانگر مشکلات آنان ناشی از دلزدگی زناشویی باشند؛ ۲) افراد از بیان مسائل خانوادگی خود امتناع نداشته باشند. عدم تمایل به همکاری نیز به عنوان ملاک خروج از پژوهش در نظر گرفته شد. اعتبارسنجی داده‌ها در راستای دقت، استحکام و اطمینان از مقبولیت کدها با روش خودبازبینی محقق و روش کدگذاران مستقل، توسط ۳ پژوهشگر (اعضای کمیته رساله) صورت گرفت که روش دریافت بازخورد از مشارکت کنندگان نیز در حین کدگذاری اعمال شد. پس از آن در اختیار دو متخصص پژوهش‌های کیفی

قرار داده شد تا صحت و انطباق کدها مورد بررسی قرار گیرد (معیار پایایی ارزیاب‌ها^۱). در نهایت الگوی به دست آمده در اختیار ۳ نفر از متخصصان حوزه خانواده قرار گرفت و صلاحیت یافته‌ها بررسی شد (معیار توافق ارزیابان). در نهایت، صلاحیت یافته‌های کیفی مجموعاً با مشارکت ۸ نفر از متخصصین تأیید شد. کینگ و هوروکس (۲۰۱۰) معتقدند روش‌های اعتبارسنجی داده‌های کیفی نظری روش کدگذاران مستقل و گروه کارشناسان، فرآیندی مطمئن جهت ارزیابی و بررسی صحت تحلیل مضمین است که همتراز قابلیت اعتبار درونی محاسبات آماری در پژوهش‌های کمی است (عبدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰).

ابزار پژوهش

۱. مصاحبه نیمه ساختاریافته. به منظور اجرای مصاحبه نیمه ساختاریافته با شرکت کنندگان در بخش کیفی، در ابتداء با مرواریدیبات پژوهش، سؤالات مصاحبه تدوین گردید؛ به نحوی که با صحت محتوا و کفايت سؤال‌ها، دلایل دلزدگی زناشویی مشخص شود و پس از آن مصاحبه با زوجین که به صورت نمونه‌گیری هدفمند گلوله برای انتخاب شده بودند، برگزار گردید. در این پژوهش سعی شد تا از طبقات مختلف از نظر سن، مدت زمان ازدواج، تعداد فرزند، مراحل مختلف چرخه زندگی خانواده، سطوح شغلی مختلف و میزان تحصیلات متفاوت در نمونه لحاظ شود. سؤالات مربوط به مصاحبه با زوجین با دارا بودن انعطاف‌پذیری لازم، به مصاحبه شوندگان این امکان را می‌داد تا به جنبه‌هایی از موضوع بپردازند که از دیدگاه آن‌ها دارای اهمیت بود. پژوهش حاضر با ابزار مصاحبه‌فردی و نیمه‌ساختاریافته به بررسی تجارب مصاحبه‌شوندگان در زمینه مسائل مرتبط با زندگی زناشویی پرداخته است. مصاحبه‌ها با سؤالات اولیه درباره اطلاعات فردی و کیفیت ارتباطات زوجی آغاز و جهت عمق بخشیدن به پاسخ‌ها، بر اساس پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان، سؤالات جزئی و پیگیری‌کننده پرسیده شد. مصاحبه‌ها با هماهنگی قبلی و در مکانی مناسب انجام شد؛ به‌طوریکه مشارکت کنندگان بتوانند با آرامش، تجارب خود را بیان نمایند که هر مصاحبه تقریباً ۴۵ تا ۴۵ دقیقه به طول انجامید. معیار اشباع‌پذیری نیز جهت کفایت حجم نمونه بکار گرفته شد. داده‌ها با ۲۰ مصاحبه اشباع شد که جهت اطمینان ۳ مصاحبه دیگر نیز انجام گرفت و واکاوی با مجموعاً ۲۳ مصاحبه پایان یافت. بر اساس اصل اول ملاحظات اخلاقی، ابتداء با کسب اجازه از مشارکت کنندگان، مصاحبه‌ها ضبط و تایپ شد و به هر فرد یک کد اختصاص یافت. بر اساس اصل دوم نیز برای محرمانه بودن گفتگوها به افراد اطمینان کامل داده شد. متن مصاحبه با رضایت شرکت کنندگان ضبط و سپس تایپ و کدگذاری گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش، ۲۳ زوج مشارکت داشتند. به دلیل جامعیت بیشتر یافته‌ها، سعی شده است تا مصاحبه‌ها با گروه‌های مختلف انجام شود و موارد متعدد نظری دامنه‌سنجی زوجین (بین ۲۵ تا ۵۴ سال) و میزان تحصیلات (دیپلم تا دکترا) در نظر گرفته شد. شغل، مدت زمان ازدواج، نحوه آشنایی اولیه و ازدواج زوجین نیز تفاوت داشته است که مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان

ردیف	سن	میزان تحصیلات	شغل	فرزند	مدت زمان ازدواج	نوع آشنایی
زوج ۱	۳۰	لیسانس	کارمند	دارد	۹ سال	محل کار
	۲۹	لیسانس	کارمند			
زوج ۲	۴۵	دیپلم	کارگر	دارد	۲۲ سال	سننی-فamilی
	۴۳	دیپلم	خانه دار			
زوج ۳	۴۰	دکتری	فرهنگی	دارد	۱۲ سال	معرفی دوستان
	۳۵	لیسانس	خانه دار			
زوج ۴	۳۵	دیپلم	آزاد	دارد	۱۰ سال	معرفی دوستان
	۳۵	دانشجو	خانه دار			
زوج ۵	۴۵	فوق لیسانس	آزاد	دارد	۱۷ سال	دانشجویی
	۴۰	لیسانس	خانه دار			
زوج ۶	۳۷	فوق لیسانس	کارمند	دارد	۷ سال	محل کار
	۳۰	فوق لیسانس	آزاد			
زوج ۷	۳۲	لیسانس	کارمند	دارد	۶ سال	معرفی دوستان
	۲۷	فوق لیسانس	خانه دار			
زوج ۸	۳۴	فوق لیسانس	فرهنگی	دارد	۵ سال	سننی-فamilی
	۳۱	فوق لیسانس	فرهنگی			
زوج ۹	۲۶	لیسانس	-	دارد	۳ سال	دانشجویی
	۲۴	لیسانس	خانه دار			
زوج ۱۰	۳۱	دیپلم	آزاد	دارد	۱۰ سال	معرفی دوستان
	۲۸	لیسانس	خانه دار			
زوج ۱۱	۴۰	فوق لیسانس	کارمند	دارد	۱۱ سال	محل کار
	۳۶	فوق لیسانس	کارمند			
زوج ۱۲	۴۹	دکتری	پژوهش	دارد	۱۰ سال	سننی-فamilی
	۳۹	فوق لیسانس	کارمند			
زوج ۱۳	۳۳	دکتری	دندانپزشک	دارد	۵ سال	محل کار
	۳۴	لیسانس	پرستار			
زوج ۱۴	۳۹	دیپلم	آزاد	دارد	۲۱ سال	سننی-فamilی
	۵۰	دیپلم	خانه دار			
زوج ۱۵	۴۱	لیسانس	کارمند	دارد	۱۵ سال	سننی-فamilی
	۳۶	فوق دیپلم	خانه دار			
زوج ۱۶	۳۵	لیسانس	-	دارد	۱۲ سال	سننی-فamilی
	۲۴	لیسانس	خانه دار			
زوج ۱۷	۲۵	دیپلم	-	دارد	۴ سال	معرفی دوستان
	۲۳	دیپلم	آزاد			
زوج ۱۸	۵۴	لیسانس	آزاد	دارد	۲۲ سال	محل کار

			آزاد	لیسانس	۴۸
معرفی دوستان	۵ سال	دارد	فرهنگی خانه دار	فوق لیسانس لیسانس	۳۸ ۳۷
معرفی دوستان	۴ سال	ندارد	کارمند فرهنگی	لیسانس فوق لیسانس	۳۰ ۲۸
معرفی دوستان	۱۴ سال	دارد	فرهنگی فرهنگی	دکترا لیسانس	۵۱ ۴۷
سننی-فamilی	۱۲ سال	دارد	آزاد خانه دار	لیسانس دیپلم	۳۹ ۳۸
محل کار	۱۰ سال	دارد	آزاد آزاد	فوق لیسانس فوق لیسانس	۴۳ ۴۰
					زوج ۲۳

تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تهیه شبکه مضامین انجام شد. در مرحله اول در جهت کاوش شاخص‌های مرتبط با دلزدگی زناشویی در زوجین، ۲۲۵ مضمون اولیه از متن مصاحبه‌ها استخراج شد. در مرحله دوم تحلیل با خلاصه‌سازی مضامین تعداد ۲۲ مضمون فرعی به دست آمد که با دسته‌بندی و سازماندهی مفاهیم مرتبط، ۷ مضمون اصلی حاصل شد. مراحل تحلیل داده‌های کیفی در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. فرایند تحلیل مضامین مرتبط با شاخص‌های دلزدگی زناشویی در زوجین

مضامین اصلی	مضامین فرعی
عوامل هیجانی و عاطفی	بروز هیجانات نامناسب عدم توجه به علایق یکدیگر بی‌توجهی و سردی عاطفی عدم همدلی
عوامل شناختی	بدبینی و سوءظن مُحق‌پنداشی (حق به جانب‌بودن) ازدواج ناآگاهانه (دلایل غیر منطقی و ناآگاهی از تفاوت‌های فردی) ناهمانگی در نگرش و تفکر انتظارات و توقعات غیر منطقی مشکلات خلقي
عوامل روان‌شناختی	عدم تحمل پریشانی احساس عدم امنیت (روانی-جسمانی) بار روانی و درماندگی
عوامل رفتاری	عدم تعادل کار و زندگی (شغلی-تحصیلی و زندگی مشترک) انتقاد و سرزنش‌گری افراطی روابط افراطی با افراد خانواده
عوامل سیستمی	دخالت خانواده مبدأ

<table border="0"> <tr><td>عدم برخورداری از مهارت مدیریت مالی</td></tr> <tr><td>غفلت از نیازهای مادی خانواده</td></tr> <tr><td>عدم تناسب جنسی زوجین</td></tr> <tr><td>فقدان روابط جنسی رضایتبخش</td></tr> <tr><td>اشتغالات جنسی نامتعارف</td></tr> </table>	عدم برخورداری از مهارت مدیریت مالی	غفلت از نیازهای مادی خانواده	عدم تناسب جنسی زوجین	فقدان روابط جنسی رضایتبخش	اشتغالات جنسی نامتعارف	<table border="0"> <tr><td>عوامل اقتصادی</td></tr> <tr><td>روابط جنسی</td></tr> </table>	عوامل اقتصادی	روابط جنسی
عدم برخورداری از مهارت مدیریت مالی								
غفلت از نیازهای مادی خانواده								
عدم تناسب جنسی زوجین								
فقدان روابط جنسی رضایتبخش								
اشتغالات جنسی نامتعارف								
عوامل اقتصادی								
روابط جنسی								

نتایج جدول شماره ۲ نشان دهنده ۷ مضمون اصلی و ۲۲ مضمون فرعی است که از ۲۲۵ مضمون اولیه استخراج شده‌اند. لازم به ذکر است که بسیاری از مضماین اولیه بین زوجین مشترک بوده است و اشاره‌های فراوان داشت.

برخی از مضماین اولیه مرتبط با هر مضمون اصلی بیان می‌شود که با کدهای مرتبط با هر شرکت کننده ذکر شده است:

۱- عوامل هیجانی و عاطفی: این عامل شامل ۴ مضمون فرعی است.

بروز هیجانات نامناسب: همیشه در حال بحث کردن با من است و جیغ و داد می‌کند (کد ۱۲). کلا دوست ندارد عواطف خود را نشان بدهد، نه به من محبت دارد، نه بچه‌ها (کد ۱۹). اکثر اوقات نگران و مضطرب است (کد ۱۸). اگر حرفی بزنم سریع خشمگین می‌شود و اختیار خودش را از دست می‌دهد؛ با بچه‌ها پرخاشگری و گاه‌آنکه کاری می‌کند (کد ۷).

عدم توجه به علایق و نیازهای همسر: من هم دوست داشتم تحصیل کرده بودم، کار کنم پیشرفت کنم، ولی او از پیشرفت و بالا رفتن زن خوش نمی‌آمد (کد ۱۰؛ ۱۴؛ ۱۶). ادامه تحصیل و سرکار رفتن آرزوی من بود که به من اجازه داده نشد (کد ۳؛ ۷؛ ۹).

بی‌توجهی و سردی عاطفی: اصلاً من را یادش رفته است، هر وقت به خانه می‌آید سر و روی آشفته و خسته و بوی روغن سوخته می‌دهد (کد ۴). هیچ وقت منتظر من نیست تا به خانه بیایم و با روی خوش برخورد کند (کد ۲۳؛ ۵؛ ۸؛ ۱۳). دیگر به حرفهای من گوش نمی‌دهد، وقتی با او صحبت می‌کنم نگاهم نمی‌کند و سرش در کارش است (کد ۹؛ ۱۵؛ ۱۷؛ ۱۸). اگر به آرایشگاه بروم متوجه نمی‌شود، لباس جدید بپوشم و وسائل خانه را جابه‌جا کنم (کد ۱؛ ۶؛ ۹). دوست دارد با خواهر و با دوستانش بیرون برود و به من هم نمی‌گوید (کد ۳؛ ۱۲). نوازش و تفریح و همه چیز از بین رفته (کد ۱۱؛ ۱۳).

عدم همدلی: هیچ وقت نمی‌توانم با او در دل کنم همه چیز را بد برداشت می‌کند (کد ۱۷؛ ۱۱؛ ۱۸). نمی‌تواند من را در کنده، او هیچ وقت حس نمی‌کند کسی غمگین است (کد ۱۱؛ ۲۲). قدردان زحمات من در بیرون از خانه نیست و هیچگاه از خرید یا کارهای دیگر تشکر نمی‌کند (کد ۸؛ ۱۱). نقطه ضعف من که بی‌کسی است را می‌داند و همیشه از بالا به من نگاه می‌کند (کد ۱۳).

۲- عوامل شناختی: شامل ۵ مضمون فرعی می‌باشد.

بدبینی و سوءظن: همیشه شکاک است و فکر می‌کند همه مردم برعلیه او هستند و حتی به منم هم شک دارد گاهی اوقات می‌گوید کسی می‌خواسته در غذایش چیز بریزد و او را بکشد (کد ۵؛ ۲۲). مقصو و مسبب تمام مشکلات زندگی یا شاید تمام دنیا را من می‌داند (کد ۱۱). به من اعتماد ندارد و همیشه حس می‌کند

به او خیانت می‌کنم (کد ۱۲). مدام می‌گوید تو با کسی رابطه نداری؟ نمی‌خواهی من را بکشی؟ و زندگی را برایم جهنم می‌کند (کد ۷).

حق پنداری (حق به جانب‌بودن): همیشه خودش را بی‌تقصیر جلوه می‌دهد و دیگران مقصراً (کد ۲؛ ۱۳). همیشه من و خانواده‌ام را مقصراً می‌داند (کد ۱). لجباز و یک دنده است و حرف، حرف خودش است (کد ۸). ازدواج ناآگاهانه (دلایل غیرمنطقی و ناآگاهی از تفاوت‌های فردی): با هم از ازدواج کردیم به خاطر بی‌کسی (کد ۱۳)، بخاطر رها شدن از تنها‌یی و فشار والدین (کد ۹). می‌گوید دلم سوخت با تو ازدواج کردم تو مایه دردرس من هستی (کد ۲۱). من به خاطر منفعت کاری با برادرش بود که با خانم ازدواج کردم (کد ۴).

عدم هماهنگی در نگرش و تفکر: سطح خانواده‌های ما اصلاً به هم نمی‌خورد (کد ۱۵؛ ۱۸). هروقت منطقی صحبت می‌کنم و می‌گویم باید بچه‌دار شویم دیر می‌شود، او زود جوش می‌آورد یا قهره‌های طولانی می‌کند (کد ۱۶). می‌گوید بچه نمی‌خواهیم و نمی‌گذارد بچه دار شویم، می‌گوید بچه دست و پا گیر است (کد ۶).

انتظارات و توقعات غیرمنطقی: فکر می‌کند باید من هرچه از ذهن او می‌گذرد را بدانم (کد ۲۰). می‌گوید این بهشتی نیست که به من وعده داده بودی (کد ۸). حرفي را نصفه و نیمه می‌زند و انتظار دارد همه حرفاً‌ایش را من خودم متوجه شوم (کد ۲).

۳- عوامل روان‌شناختی: این عامل که عبارت از ۴ مضمون می‌باشد.

مشکلات خلقی: همیشه سر هر موضوعی گریه می‌کند و ناله‌کردن و شکایت مداوم (کد ۴؛ ۷). شبیم که می‌ام شروع به گله‌کردن و غرغر کردن و گریه‌کردن (کد ۱۳). اکثر اوقات نگران و افسرده و مضطرب به خانه می‌آید (کد ۱۷).

عدم تحمل پریشانی: دیگه خسته‌ام تمامی ندارد این مشکلات (کد ۵). سر هر مسئله‌ای کوچک بهم می‌ریزد و به خانه مادرش می‌رود (کد ۱۶). وسایل خانه را می‌شکند یا بهم می‌ریزد (کد ۸).

احساس عدم‌امنیت (روانی-جسمانی): احساس می‌کنم خانه برای من دیگر امن نیست (کد ۱۷). دائمًا زندگی ما در تنفس و اضطراب است و تکیه‌گاه نداریم (کد ۵).

بار روانی (خستگی و درماندگی): خیلی ناتوان شده‌ام (کد ۱). حس می‌کنم تنها هستم در این زندگی واقعاً بریده‌ام (کد ۴). بخاطر فرزندانم تحمل کرده‌ام ولی الان به ته خط رسیدم (کد ۷؛ ۱۴). تباہ شدم نابود شدم (کد ۲). بی‌حصوله و سرخورده‌ام (کد ۱۹).

۴- عوامل رفتاری: عوامل رفتاری نیز شامل ۲ مضمون است.

عدم تعادل کار و زندگی: (شغلى، تحصیلى، زندگى): دوست دارم معجزه‌ای شود و بجای اولویت به درس و کارهای فرعی، اولویتش من باشم (کد ۴). مدام در فضای مجازی سیر می‌کند به زندگی اهمیت نمی‌دهد (۱؛ ۹). به مشکلات کارش در خانه فکر می‌کند و به ما کمک نمی‌دهد (کد ۱۲). از فرط خستگی به ما نگاه هم نمی‌کند، چه برسد به حرفاً‌ای مان گوش کند (کد ۱۳).

انتقاد و سرزنشگری افراطی: تمام تقصیرات زندگی را گردن من می‌اندازد (کد ۷). خودش را بالاتر از همه می‌داند و قدرنشناس است (کد ۹). همیشه من را تخریب می‌کند و می‌گوید تو بی‌کس و کاری (کد ۲). از آشپزی و تمام کارهایم ایراد می‌گیرد (کد ۲۲؛ ۲۶). حرفش اینست که خودم را فدای شما کردم و لیاقت ندارید (کد ۱۸).

۵- عوامل سیستمی: این عامل از ۲ مضمون تشکیل شده است.

روابط افراطی با افراد خانواده: اهمیت اول مادرش و خانواده‌اش است و بعد من و فرزندان (کد ۱). به خواهرانم حسادت می‌کند (کد ۶). حتی اگر ما مشکل داشته باشیم باید همیشه مشکلات خانواده‌اش را حل کند (کد ۲۱؛ ۲۷).

دخالت افراد خانواده مبدأ: همیشه یک پای مادرش در خانه ماست (کد ۴؛ ۱۰). بیشتر بحث ما در رابطه با مادر و خواهرانش است که دخالت بیجا در زندگی ما دارند (کد ۱۵؛ ۱۱). وقتی خانه می‌آمد بخاطر حرف‌های خانواده‌اش مثل بمب آتش بود (کد ۱۸).

۶- عوامل اقتصادی: عوامل اقتصادی نیز شامل ۲ مضمون فرعی است.

عدم برخورداری از مهارت مدیریت مالی: او همیشه پول‌ها را خرج خودش و خانواده‌اش می‌کنه (کد ۱۵). مدام کار می‌کنه ولی همیشه کم میاریم از بس الکی خرج می‌کنه (کد ۴).

غفلت از نیازهای مادی خانواده: برای دوستانش خیلی خرج می‌کنه ولی زندگیش نه (کد ۸). نگران آینده بچه‌هام، خانه نداریم، پس انداز هم نداریم ولی اصلاً اهمیت نمی‌ده (کد ۹). فشار مالی زیاد است اما حاضر نیست سهم زمین را بفروشد و کاری راه بیاندازد (کد ۱۹). او مرا نمی‌بینه همیشه فکر مال و ثروته (کد ۱۳).

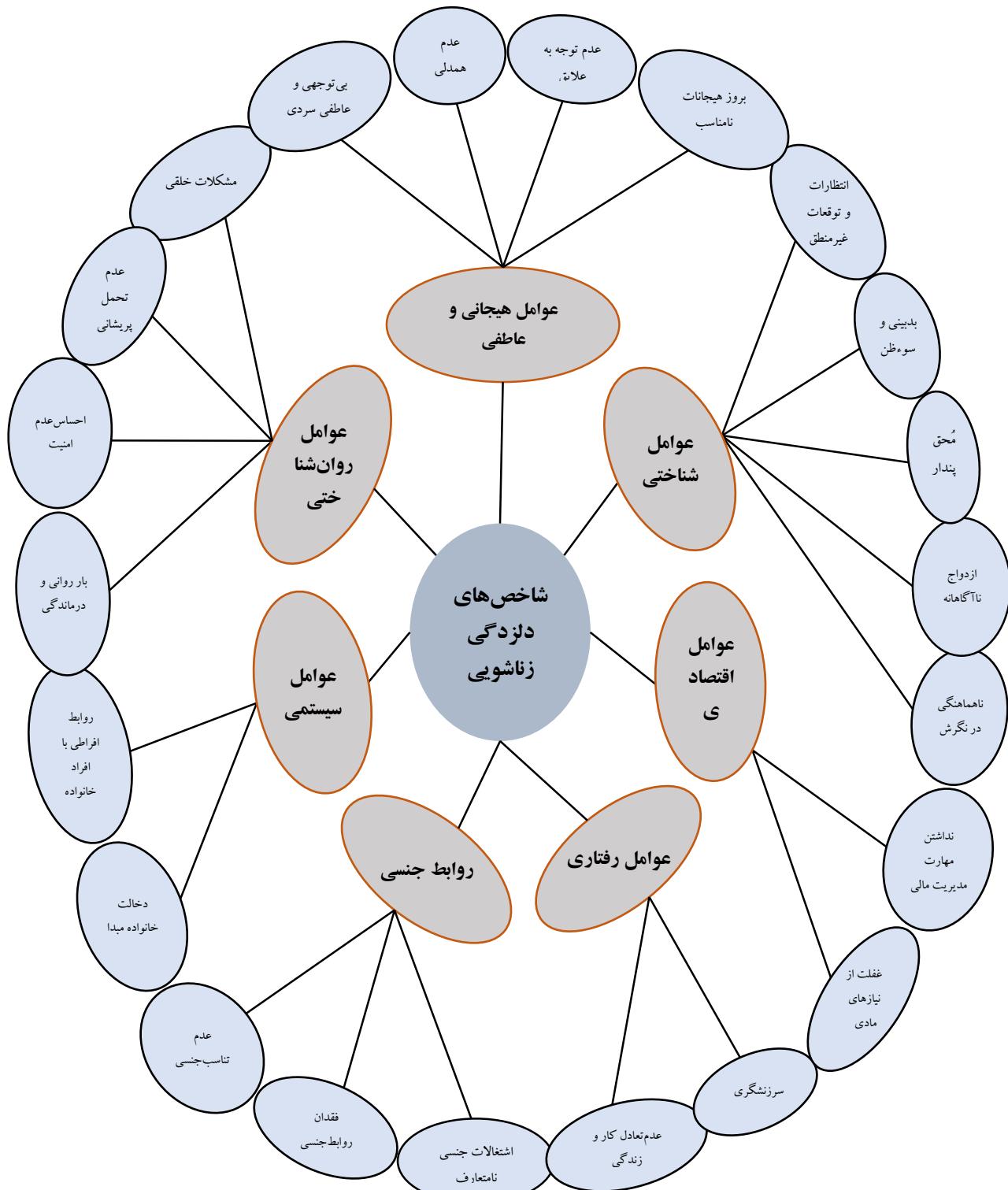
۷- روابط جنسی: از ۳ مضمون فرعی تشکیل شده است.

عدم تناسب جنسی زوجین: از این وضع خسته شدم در رختخواب با من راحت نیست و همیشه حس بدی نشون میده (کد ۲۰؛ ۶). خیلی سرده، اگر گاهی هم قبول کنه انگار به اجبار و منفعل (کد ۱۴). حس می‌کنم اون زمان یک وسیله هستم واقعاً خودم از این رابطه حالم به هم می‌خوره (کد ۷).

کاهش روابط جنسی رضایت‌بخش: دیگه رابطه جنسی دوست ندارم چون آنجا هم شروع به گله‌گذاری می‌کند (کد ۵). هیچ رفاقتی میان ما نیست و رابطه جنسی بسیار کم شده است (کد ۱۱).

اشتغالات جنسی نامتعارف زوجین: روابط جنسی با من ندارد و بارها دیدم با موبایل با زنان دیگر چت می‌کنه ولی دیگه برام مهم نیست (کد ۳). گاهی حس می‌کنم خودارضایی می‌کنه و با زنان دیگر هم دوست می‌شود و رابطه دارد (کد ۱). با دیگران رابطه داشت و خانه اجاره کرده بود، به من خیانت می‌کرد؛ به حدی که وسایلی توى ماشین پیدا کردم (کد ۲۳).

بر اساس یافته‌های موجود، الگوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی طراحی شده است که در شکل ۱ آمده است.

شكل ۱. الگوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر واکاوی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بر اساس تجارب زیسته زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره و ارائه الگوی مطلوب بود. به جهت دستیابی به این هدف با زوجین دچار دلزدگی زناشویی مصاحبه‌های جامع انجام شد. نتایج نشان‌دهنده ۲۲ مضمون فرعی و ۷ مضمون اصلی بود که با استفاده از روش‌های ویژه اعتباریابی کیفی روایی سنجی و مورد تأیید قرار گرفت. با وجود این که نتایج پژوهش حاضر با برخی از نتایج برخی از پژوهش‌ها هم راستا می‌باشد، در هیچ‌یک از مطالعات پیشین، فرایند جامعی از کلیه شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی ارائه نشده است و در این پژوهش سعی شد تا یک الگوی نسبتاً جامع که از اعتبار کافی برخوردار باشد ارائه گردد که از جمله نوآوری‌های این پژوهش محسوب می‌شود. نتایج حاصل از بررسی شاخص‌های پیش‌بینی کننده دلزدگی زناشویی بدین شرح می‌باشد: اولین شاخص دلزدگی زناشویی عوامل هیجانی و عاطفی می‌باشد که واکنش‌های عاطفی-احساسی در تعاملات زوجین و نحوه ابراز نیازهای عاطفی به صورت مطلوب، به بهترین نحو ممکن به پرورش پیوند و رابطه ایمن‌تر منجر می‌شود و در نتیجه این امر موجب تداوم تغییرات پایدار در رضایت از رابطه زوجین و دستیابی به پاسخ‌های انطباقی و مناسب در موقعیت‌های مختلف می‌شود؛ بنابراین افراد به واسطه باورهایی که درباره هیجانات خود دارند، روش‌های متفاوتی برای واکنش انتخاب می‌کنند با تأکید بر اهمیت و نقش هیجان‌ها، آن را عامل تغییر در زندگی زوجین به سوی افزایش رضایت زناشویی می‌داند و بیان می‌کند که ارتباطات هیجانی در سازماندهی الگوهای ارتباطی زوجین نقش اساسی ایفا می‌کنند. واکنش‌های عاطفی-احساسی در تعاملات زوجین و نحوه ابراز نیازهای عاطفی به صورت مطلوب، به بهترین نحو ممکن به پرورش پیوند و رابطه ایمن‌تر منجر می‌شود. در نتیجه این امر موجب تداوم تغییرات پایدار در رضایت از رابطه زوجین و دستیابی به پاسخ‌های انطباقی و مناسب در موقعیت‌های مختلف می‌شود؛ بنابراین افراد به واسطه باورهایی که درباره هیجانات خود دارند، روش‌های متفاوتی برای واکنش انتخاب می‌کنند (وایپ و جانسون، ۲۰۱۶). در این میان، افرادی که انتظار هیجانات منفی زیادی از خود دارند، در موقعیت‌های اضطراب‌زا یا نامطلوب واکنش شدیدتر و نامتناسب ابراز می‌کنند. این افراد خود را به شدت سرزنش و انتقاد می‌کنند و به دیگران نیز بیش از حد حساسیت نشان می‌دهند. این خصیصه‌های منفی، در درازمدت سبب جدایی و فاصله زوجین از یکدیگر شده و چرخه دلزدگی بیشتر در روابط زوجین تکرار می‌گردد (دیکلرک، آبما، باملیس و آرتز، ۲۰۱۷). همچنین پس از سرخوردگی و تنش‌های برآمده از برآورده نشدن خواسته‌ها و نیازهای احساس سرخوردگی آشکارا به همسر نسبت داده می‌شود و این مایه از دست رفتن عشق و تعهد شده و دلزدگی جایگزین شور و شیفتگی نخستین می‌گردد (پاینزو و همکاران، ۲۰۱۱). همسو با این یافته، نتایج پژوهش کوچکی، کربلایی و ثابت (۱۳۹۶) نشان داد که دلزدگی زناشویی با واسطه‌گری نشخوار خشم، خشونت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین یافته‌ها با پژوهش‌های آلسوالکا (۲۰۱۹) و اسمیت و همکاران (۲۰۱۶) همسو است.

در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود ابراز هیجانات به نحو مثبت و وجود تنوع در عواطف، سبب برانگیختگی عاطفی می‌شود و در مقابل، یکنواختی و عدم وجود این عوامل موجبات حرکت به سوی دلزدگی را فراهم می‌نماید (اسمیت، هیون و کروچی، ۲۰۱۶؛ گرایر ۲۰۱۶) با تأکید بر اهمیت و نقش هیجان‌ها، آن را عامل

تغییر در زندگی زوجین به سوی افزایش رضایت زناشویی می‌داند و بیان می‌کند که ارتباطات هیجانی در سازماندهی الگوهای ارتباطی زوجین نقش اساسی ایفا می‌کنند. عوامل شناختی، این یافته حاکی از آن است که بروز برخی از تعارضات میان زوجین، به نوعی ناشی از تفکر اشتباه در مورد همسران می‌باشد (هادیان و امینی، ۱۳۹۸). دلزدگی زناشویی را می‌توان با عدم تناسب میان واقعیات و توقعات و میزان سازگاری زوج‌ها و باورهایشان تبیین نمود. جکسون، گراو و بیچامپ (۲۰۱۰) نقش باورها، شناخت و رابطه منطقی بین زوجین را به منظور جلوگیری از وقوع پدیده دلزدگی زناشویی مهم می‌دانند و عدم توائی در برقراری ارتباط منطقی با همسر را شایع‌ترین مشکلی در نظر می‌گیرند که زوجین ناراضی مطرح می‌کنند. هم‌چنین پذیرش باورها در افراد نخستین گام تغییر است (دهقان، غلامعلی، مدنی، ۱۳۹۷).

افرون بر آن، اتفاقات و رویدادها به تنها‌ی باعث تنش نمی‌شوند بلکه این دیدگاه افراد از اتفاقات و رویدادها است که منجر به تنش، اضطراب و افسردگی در آن‌ها شده و آن‌ها را با مشکل مواجه می‌سازد؛ از این‌رو دیدگاه منطقی موجب انتخاب روش صحیح در کنار آمدن با مسائل و مشکلات است. به عقیده اپشتین (۱۹۸۶) پایدارترین متغیر شناختی که در نارضایتی زناشویی نهفته است، باورهای افراطی در مورد خود، همسر و ماهیت تعاملات زناشویی است. در صورتیکه زوجین فرآیند خودکار چسبندگی به باورهای غیرمنطقی خود را شکسته و آن را به عنوان پدیدهای گذراي در نظر بگیرند که تنها قسمتی از وجود را فراگرفته و نه تمام آن را؛ به میزان زیادی از آشتفتگی‌های ارتباطی زوجین کاسته می‌شود. در واقع در یک زندگی زناشویی آشفته یکی یا هر دو زوج، عقاید و باورهای غیر منطقی مشخص شود، سپس پیوند بین شناخت، عاطفه و رفتار تعیین شود و در نهایت شواهد مخالف افکار غیرمنطقی بررسی شده تا در حصول حل تعارضات و سازگاری، توفیق حاصل شود (سامرفلانگان، ۲۰۰۴). در این راستا فلاحتی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی نتایج نشان دادند که ابعاد افکار منفی خودکار می‌تواند دلزدگی زناشویی را به طور مثبت و معنادار پیش‌بینی کند. پژوهش آدیس و برنارد (۲۰۰۲) نیز نشان داد که باور و نگرش هر فرد به ارتباط و شیوه باهم بودن می‌تواند با پدیده دلزدگی زناشویی ارتباط داشته باشد. در تبیین نتایج می‌توان گفت که در واقع باورهای غیرواقع بینانه در رابطه زناشویی، پیش‌بینی کننده نیرومندی برای پیشانی زندگی زناشویی است؛ به طوری که هم تفکرات دلزدگی و هم رفتارهای دلزدگی به طرز مثبتی با تفکرات و باورهای غیرمنطقی مرتبط هستند.

عوامل روان‌شناختی، تعارض و اختلافات در زندگی زناشویی علاوه بر طلاق، پیامدهای منفی فراوانی برای سلامت روانی و جسمی زوجین به بار خواهد آورد که میتواند جنبه‌های مفید زندگی زناشویی را نیز تحت تاثیر قرار دهد (ماخانوا، مکنالتی، اکل، نیکنوا و منر، ۲۰۱۸؛ فتوحی، میکائیلی، عطادخت و حاجلو، ۱۳۹۶). مشکلاتی مانند افسردگی، اضطراب، تنهایی، طردشده‌گی، کمرویی، خشم و تعارض در روابط زوجین از جمله مشکلاتی هستند که بسیاری از افراد جامعه با آن دست به گریبان بوده و به نوعی این قبیل مشکلات ریشه بسیاری از آسیب‌های اجتماعی نیز محسوب می‌شوند (هادیان و همکاران، ۱۳۹۸). از عوامل مؤثر در ثبات و پایایی ازدواج و در عین حال بهداشت روانی خانواده، رضایت زناشویی و رضایت از زندگی آنان است و شکست در برقراری ارتباط موجب دلزدگی زناشویی می‌شود که یکی از رایج‌ترین مشکلات همسران ناراضی است. مطالعات ریشه بسیاری از مشکلات زناشویی از جمله طلاق را به عواملی مربوط می‌داند که به طور مستقیم

یا غیر مستقیم از سازگاری ضعیف و دلزدگی نشأت می‌گیرد. برخی از پژوهش‌های همسو نشان دهنده تأثیر دلزدگی زناشویی در کاهش علاقه و افزایش مشاجرات، زمینه ساز مشکلات روانی، طلاق عاطفی و پریشانی روان‌شناختی (پاینر و همکاران، ۲۰۱۱)، احساس‌تندی، نالمیدی و سرخوردگی روان‌شناختی (کاپری، ۲۰۱۳)، نشانه‌های افسردگی واکنشی، بی‌اعتمادی (بیبر و همکاران، ۲۰۰۹) و اختلالات شخصیت (دیکلرک، آبما، باملیس و آرتز، ۲۰۱۷) است. آیدوگان و کیزیلداگ (۲۰۱۷) در پژوهشی با هدف بررسی تاب‌آوری رابطه‌ای با دلزدگی زناشویی نشان دادند که حمایت همسران به عنوان یک عامل محافظت‌کننده و دلزدگی به عنوان یک عامل خطر پیش‌بینی تاب‌آوری رابطه در زوجین است. چرا که فرسودگی روانی به شکل کاهش خودبادوری، عقاید منفی‌گرایانه نسبت به روابط به ویژه رابطه با همسر، کاهش تاب‌آوری، احساس یأس، سرخوردگی و احساس ناکامی، ناتوانی در عشق ورزیدن دیده می‌شود. فرسودگی عاطفی به شکل احساس آزدگی، کاهش تعهدات زناشویی، عدم تمایل به حل مشکلات، احساس تهی بودن و بی‌معنایی زندگی، بروز افسردگی و حتی انگیزه‌های خودکشی دیده می‌شود (پاینر، ۱۳۹۴).

عوامل رفتاری، در تبیین این یافته می‌توان به عادات مخرب در روابط زوجین اشاره کرد که از آن جمله عادت به انتقاد کردن، سرزنش کردن، گله و شکایت، نق زدن، تهدید کردن، تنیبیه کردن و رشوه دادن برای کنترل دیگران هستند. در زندگی زناشویی یکی از عوامل آسیب‌زا، فقدان توانایی‌های ارتباطی لازم و اساسی در مواجهه با مسائل و نحوه واکنش افراد است. طرز برقراری ارتباط همسران در برداشت آنان از روابط‌شان، پیش‌بینی الگوهای رفتاری و ارتباطی آن‌ها بسیار موثر است؛ به ویژه در زمان حل و فصل مشکلات و چالش‌های روزمره‌ای که پیش روی اکثر زوج‌ها قرار می‌گیرد (پرونده، عارفی و مرادی، ۱۳۹۵). پژوهش فتوحی و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد با افزایش سطوح چرخه تعامل مثبت، جایگزین ساختن پیوندجویی به جای خصوصیت و رفتارهای اجباری و همچنین جایگزین کردن رفتارهای تخریب‌گر با رفتارهای سازنده منجر به افزایش سازگاری زناشویی می‌گردد و با کاهش دامنه رفتارهای تخریب‌گر همچون انتقاد، تحقیر و حالت تدافعی در همسران دارای تعارض زناشویی به کاهش دلزدگی زناشویی در آنان منجر می‌شود. در واقع هنگامی که رابطه صمیمانه متوقف می‌شود، منازعات فراوان، انتقادهای مکرر، پناه بردن به سکوت، عدم همراهی عاطفی و لاينحل ماندن مشکلات پدید آمده و تدریجاً به دلزدگی زناشویی منجر می‌شود (بولتون، ۲۰۰۵). سه سیستم رفتاری با در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی در الگوهای عاشقانه شامل شناخت، احساسات و رفتارهای رمانیک در در رفتار و روابط زوجین حائز اهمیت است (میکالیسر و شاور، ۲۰۱۹)، که ممکن است موجب شود از شدت علایق آنان و دلستگی‌شان در طی زمان کاسته شود و یا علایق مزبور در سراسر زندگی به بقای خود ادامه دهند. علاوه بر این از جمله عوامل دیگری که بر رضایت زناشویی تأثیر دارد تقسیم نقش‌های زناشویی است. ناآگاهی همسران از زندگی مشترک وظایف و نقش‌های خود، رشد نیافتگی، ارزش‌های متضاد و ناهمانگی رفتاری همسران از عوامل تعارض بین زوجین و عدم وحدت و یگانگی آنهاست که موجب بروز پرخاشگری، ستیزه جویی و سرانجام اضمحلال و زوال روابط آنان می‌گردد. کانون خانواده‌ای که بر اثر تعارض و نفاق و جدال بین زن و شوهر آشفته است، آثار مخربی نیز بر روابط زوجین و فرزندانشان بر جای می‌گذارد. نوع رفتار زوجین در تقسیم کارها می‌تواند بر تعارض‌های زناشویی دامن بزند که از آن جمله می‌توان به عدم تعیین نقش‌ها و درهم شدن وظایف، بی‌توجهی به داشتن اهداف مشترک، سخت‌گیری بیش از حد در انجام وظایف و عدم ایثار و از خودگذشتگی در انجام امور سخت اشاره

نمود (آماتو و بوث، ۱۹۹۵). اغلب اوقات نقش‌ها به دلایلی چون وضعیت اقتصادی، برنامه‌های کاری، فرزندان و نیازهای سایر اعضای خانواده تغییر پیدا می‌کنند و این باعث می‌شود که بیشتر اوقات همسران نقش‌های متفاوتی را بر عهده بگیرند و این بر میزان رضایت زناشویی تاثیر دارد. علاوه بر آن دلایل کاری مانند نداشتن زمان کافی برای استراحت و تعاملات اجتماعی، مسئولیت‌های فراوان، وظایفی که هیچ چالش و تنوعی برای فرد ندارند و کار کردن در محیط‌هایی با فشار بالا، می‌تواند فرد را با خستگی روحی و جسمی مواجه ساخته و در نتیجه این خستگی‌ها به محیط خانواده گسترش یابد که پیامد آن دلسربی در روابط‌زناشویی با همسر خواهد بود. پژوهش‌های دسی (۲۰۱۹)، کیزیلداگ و یلدیریم (۲۰۱۸) در زمینه تعارض کار-خانواده، دلزدگی شغلی و دلزدگی زناشویی در مشاغل پر استرس، نشان داد درگیری کار-خانواده پیش‌بینی کننده مهمی برای دلزدگی زناشویی است.

عوامل سیستمی، روابط زناشویی موفق با ارتباط مثبت با خانواده همسر، پویایی مثبت در خانواده اصلی مرتبط می‌باشد. بدین ترتیب در خانواده‌های ناموفق شاهد میزان بیشتری از دخالت خانواده‌ها در زندگی زوجین هستیم و همچنان در خانواده‌هایی که زوجین از طرف خانواده همسر مورد قبول قرار نمی‌گیرند مشکلات و کشمکش‌های بیشتری دیده می‌شود. همچنین وابستگی بیش از حد هر یک از زوجین به خانواده قبلی، این فرصت را به والدینشان می‌دهد تا با مداخلات بیشتر، به طور ناخودآگاه باعث پایین آمدن رضایت زناشویی فرزندان شوند (قاسمی، اعتمادی و احمدی، ۱۳۹۴). واضح است که با افزایش سطح تمایزیافتگی و استقلال از خانواده اصلی رضایت زناشویی بالاتر می‌رود. اگرچه جو عاطفی خانوادگی گرم و پذیرنده در خانواده همسر، افراد را از آسیب‌های روانی محافظت می‌کند (تجلى و صباغی‌رنانی، ۱۴۰۰) و وجود ارتباط با خانواده اصلی برای زوجین کمک کننده است، اما این امکان وجود دارد که در هنگام بروز تعارض، اطرافیان وارد رابطه شوند و بدین ترتیب مثلث سازی صورت گیرد که خود موجبات ادامه تعارضات را فراهم می‌نماید و گرمی و صمیمیت روابط زوجین را کاهش می‌دهد (خاکپور، نظری، زهراکار، ۱۳۹۳). هرگاه زوجین قادر نباشند در مورد چگونگی توزیع قدرت به توافق بررسند برای بهبود وضعیت خود از روش مثلث‌سازی استفاده می‌کنند. از آنجایی که دخالت نفر سوم نشان دهنده ناتوانی زوج برای مواجهه با آسیب، غلبه کردن بر استرس و یا توانایی ضعیف آنها برای حل مسئله است، دخالت و یا اعمال نفوذ خانواده‌های اصلی غالباً به صورت پنهان و در پوشش‌های زیبا عرضه می‌شود که می‌تواند زیربنایی جدی تعارضات زناشویی باشد. همسو با این یافته، پژوهش قاسمی و همکاران (۱۳۹۴) مبتنی بر رابطه تعاملات منفی بین زوجین و خانواده همسر با صمیمیت زوجین و تعارضات زناشویی نشان داد شناختهای ناقص سوء‌تفاهم و نگرش‌های منفی نسبت به خانواده همسر، هیجانات خاصی را در هر یک از طرفین ایجاد می‌کند و تعاملات بعدی زوجین و خانواده همسر را تحت الشعاع قرار می‌دهد؛ به طوریکه پیامدهای رفتاری آن حتی می‌تواند تعادل در روابط جنسی زوجین را برهم زند. پاییز و همکاران نیز (۲۰۱۱) در پژوهشی بر دلزدگی زناشویی زوجین سرپرست خانواده در نسل‌های مختلف (به عنوان مثال زوج‌هایی که هم از کودکان و هم از والدین مسن مراقبت می‌کنند) نشان دادند عوامل استرس‌زای مربوط به مراقبت از والدین، فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی را پیش‌بینی می‌کند.

عوامل اقتصادی، در بررسی این یافته ذکر این نکته ضروری است که افراد بر حسب ویژگی‌های شخصیتی و عوامل اجتماعی-اقتصادی، سبک‌های زندگی متفاوتی دارند و همین تفاوت در سبک زندگی، میزان متفاوتی از رضایت زناشویی را در پی خواهد داشت؛ به بیان دیگر ویژگی‌های شخصیتی و عوامل اجتماعی-اقتصادی به‌طور مستقیم بر میزان رضایت زناشویی و هم به صورت غیرمستقیم بر سبک زندگی اثر می‌گذارد (مرادی، کرمی‌نیا، حاتمی، ابوالمعالی‌حسینی، ۱۳۹۷). وضعیت اقتصادی و شغل افراد عاملی است که می‌تواند جنبه‌های گوناگون زندگی را تحت الشاعع قرار دهد و اکثر موقع مسائل اقتصادی می‌تواند منبع تعارضات زوجین باشد.

بنابراین، وجود رابطه جنسی رضایت‌بخش مطلوب به نحوی که بتواند موجب تأمین رضایت طرفین شود نقش بسیار مهم و اساسی در احساس خوشبختی، موفقیت و پایداری زندگی زوجین دارد. سطح بالایی از رضایت جنسی منجر به افزایش کیفیت زندگی زناشویی و در نتیجه افزایش ثبات زناشویی در طول زندگی می‌شود. رضایت جنسی از جمله عامل مهمی است که می‌تواند کیفیت زندگی و روابط بین فردی زوجین را پیش‌بینی کند. مشکلات جنسی علاوه بر کاهش کیفیت زندگی و سلامت روان گاهی در طلاق و جدایی زوجین نیز موثر باشد (رجب‌پور و نجات، ۱۳۹۸). بسیاری از زوجین دلزده به دلیل مشکلات جنسی به متخصصان و مراکز مشاوره مراجعه نمی‌کنند، بلکه از طرح این موضوع در بین خودشان نیز خودداری می‌ورزند و این امتناع می‌تواند گاهی منشاء اختلافات شدید خانوادگی و در نهایت جدایی‌های عاطفی و یا طلاق شود. این در حالیست که رضایت جنسی در سازگاری زوجین تأثیر به سزایی دارد. برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد عملکرد جنسی در پیش‌بینی سازگاری زناشویی نقش دارد و توجه به درمان اختلالات جنسی، افزایش اطلاعات صحیح و آموزش‌های لازم در این خصوص به افزایش رضایت جنسی زنان و در نهایت تداوم زندگی و رضایت زناشویی می‌انجامد (اکبری، حیدری‌نصب و کی‌قبادی، ۱۳۹۲). بسیاری از مسائل جنسی نظیر کمبود تمایلات جنسی و ناتوانی، به خاطر ترس و اضطراب، شرم و خجالت یا احساس بی‌کفایتی و گناه مخفی مانده و بیان نمی‌شوند. در بسیاری از مواقع این مشکلات ابراز نشده ممکن است خود را با علائم و عوارض دیگری مثل مشکلات جسمانی، افسردگی و نارضایتی از زندگی زناشویی نشان دهد و تا مرز اختلافات شدید خانوادگی و جدایی پیش‌روند.

شناسایی کلیه عوامل مرتبط با دلزدگی زناشویی و بررسی تجارب زوجین یک موضوع وابسته به فرهنگ است و در جوامع مختلف نیازمند بررسی‌های عمیق و جامع است و می‌تواند متخصصان و پژوهشگران را به سوی راهکارهای مؤثر در درمان مشکلات زناشویی و پیشگیری از پدیده دلزدگی زناشویی هدایت نماید. در کل به نظر می‌رسد با توجه به رعایت نکات دقیق در فرایند اجرا و تحلیل پژوهش، این مدل نظری به فهم عمیق‌تر دلزدگی کمک کرده و بخشی از واقعیات زندگی این زنان را روشن می‌سازد، اثربخشی این مدل نظری به شکل آموزشی در پژوهش بررسی شد و نتایج آن نشان داد بسته آموزشی مستخرج از این نظریه زمینه‌ای در بهبود کیفیت متغیرهای خانوادگی موثر است. از یافته‌های این پژوهش و راهبردهای آن می‌توان برای کاهش دلزدگی زناشویی استفاده کرد. هر پژوهشی در راستای فرایند و اجرا دارای محدودیت‌هایی است که پژوهش حاضر نیز مستثنای نمی‌باشد. از آن جمله می‌توان به عدم تمایل افراد برای شرکت در مصاحبه‌ها و عدم وجود رغبت به بیان کلیه مسائل زناشویی بود که دسترسی به افراد واجد شرایط جهت همکاری کامل را با مشکلات بسیار مواجه می‌نماید زیرا به دلیل وجود برخی محدودیت‌های فرهنگی و موانع

موجود در جامعه، در اکثر موارد زوجین نه تنها برای بروز احتلالات و مشکلات جنسی به متخصصان و مراکز مشاوره مراجعه نمی‌کنند و یا از بیان آن گریزانند. هم‌چنین در پژوهش‌های کیفی، دسترسی به افراد متخصص جهت اعتبارسنجی یافته‌ها زمان زیادی را طلب می‌کند. علاوه بر این در پژوهش حاضر تنها با زوجین دلزده در شهر اصفهان مصاحبه به عمل آمده است که تعمیم نتایج را با محدودیت مواجه می‌گرداند. علی‌رغم این مسائل به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود علاوه بر شاخص‌های یافت شده، با بررسی‌های دقیق‌تر به شناسایی مولفه‌های دیگر و مصاحبه با زوجین سایر شهرها نیز پردازند.

موازین اخلاقی

در این پژوهش کلیه موازین اخلاقی نظیر رازداری و محترمانه ماندن اطلاعات مشارکت‌کنندگان رعایت شده است.

سپاس‌گزاری

از کلیه عزیزانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- احمدی مهر، زهرا، یوسفی، زهرا و گلپور، محسن. (۱۳۹۹). کشف و توضیح روند دلزدگی زناشویی در بین زنان متأهل: یک نمونه نظریه زمینه‌ای. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۴(۳): ۲۹۰-۲۶۹.
- پرونده‌ی، علی، عارفی، مختار، و مرادی، اسماء. (۱۳۹۵). نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیش‌بینی رضایت زناشویی. *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۲(۱): ۵۴-۶۵.
- پاییز، آیالاماچ. (۱۳۹۴). چه کنیم تا عشق روئیایی به دلزدگی نیانجامد. *ترجمه فاطمه شاداب*. تهران: انتشارات ققنوس.
- خاکپور، ایمان، نظری، علی‌محمد، و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۳). پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس مثلث‌سازی و ساختار قدرت در خانواده. *اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی*، ۳۳(۹): ۳۷-۴۶.
- دهقان، ابوالفضل، غلامعلی‌لواسانی، مسعود. و مدنی، یاسر. (۱۳۹۷). رابطه بین باورهای ارتباطی و دلزدگی زناشویی: نقش واسطه‌ای ذهن‌آگاهی. *محله روان‌شناسی*، ۲۳(۳): ۳۴۴-۳۵۷.
- رجب‌پور، سارا، و نجات، حمید. (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی درمان شناختی رفتاری و دارودرمانی با استفاده از بوپروپیون بر رضایت جنسی و دلزدگی زناشویی زنان مبتلا به اضطراب رابطه جنسی. *محله مطالعات ناتوانی*، ۲۸-۲۸(۱): ۹.
- زارعی، سلمان. (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای خودتمایز‌یافتنگی در رابطه بین تاب‌آوری با دلزدگی زناشویی در زنان متأهل. *محله روان‌شناسی و روانپردازی شناخت*، ۶(۲): ۶۲-۷۳.

- ساداتی، سیداحسان، مهرابی‌زاده‌هنرمند، مهناز، و سودانی، منصور. (۱۳۹۳). رابطه علی تمایزیافتگی، نورزگرایی و بخشندگی با دلزدگی زناشویی با واسطه تعارض زناشویی. *روانشناسی خانواده*، ۱(۲): ۵۵-۶۸.
- صفی‌پوریان، شهریان، قدمی، سیدامیر، خاکپور، مسعود، سودانی، منصور، و مهرآفرید، معصومه. (۱۳۹۵). تأثیر مشاوره گروهی با روش درمان بین فردی (IPT) بر کاهش دلزدگی زناشویی زنان مقاضی طلاق. *نشریه آموزش پرستاری*، ۱(۵): ۱-۱۱.
- عسگری، امین، و گودرزی، کوروش. (۱۳۹۷). اثربخشی طرحواره درمانی هیجانی بر دلزدگی زناشویی زوجین در آستانه طلاق. *مجله مطالعات ناتوانی*، ۵۵(۸): ۱-۹.
- علی‌اکبری‌دهکردی، مهناز، حیدری نسب، لیلا، و کی‌قبادی، شیرین. (۱۳۹۲). رابطه عملکرد جنسی با سازگاری زناشویی در زنان متاهل. *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۲(۸): ۸۷-۹۸.
- عبادی‌جعفری، حسن، تسلیمی، محمدسعید، فقیهی، ابوالحسن، و شیخ‌زاده، محمد. (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. *اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)*، ۱(۵): ۱۹۸-۲۰۱.
- فتحی، سکینه، میکائیلی، نیلوفر، عطادخت، اکبر، و حاجلو، نادر. (۱۳۹۶). اثربخشی زوج درمانی مبتلى بر فراهیجان بر سازگاری و دلزدگی زناشویی در همسران دارای تعارض. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۲(۴-۶): ۴۵-۶۴.
- قاسمی، سیمین، اعتمادی، عذرا، و احمدی، سیداحمد. (۱۳۹۴). رابطه تعاملات منفی بین زوجین و خانواده همسر با صمیمیت زوجین و تعارضات زناشویی در زنان. *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۱(۱): ۱-۱۳.
- گلزار، تجلی، و صباحی‌رنانی، سمیه. (۱۴۰۰). پیش‌بینی مثلث‌سازی براساس ابعاد انطباق‌پذیری خانوادگی، انسجام، ویژگی‌های شخصیت خود و همسر و تجربه‌های هیجانی نسبت به همسر در زنان متاهل. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*، ۸(۱): ۱-۱۴.
- موحد، سکینه، و کریمی، کیومرث. (۱۳۹۶). بررسی رابطه تاب آوری و نارسایی هیجانی با دلزدگی زناشویی معلمان شاغل در مدارس. *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۲(۶): ۴۰-۵۲.
- مرادی، محبوبه، کرمی‌نیا، رضا؛ حاتمی، حمیدرضا، و ابوالمعالی الحسینی، خدیجه. (۱۳۹۷). بررسی برآشش الگوی مفهومی مبتلى بر پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس عوامل اجتماعی-اقتصادی و ویژگی‌های شخصیتی با میانجی‌گری سبک‌زنندگی در زنان شهر تهران. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۳(۴۳): ۷-۳۱.
- نظری، امین، فلاح‌زاده، هاجر، و نظربلند، ندا. (۱۳۹۶). اثربخشی درمان مبتلى بر پذیرش و تعهد بر سرخوردگی و کیفیت زناشویی زن‌ها. *فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی کاربرد*، ۳(۴۳): ۴۳۳-۴۵۳.
- نظرپور، داود، زهراکار، کیانوش، پوریحیی، سیدمصطفی، و داورنیا، رضا. (۱۳۹۸). اثربخشی زوج درمانی مبتلى بر تصویرسازی ارتباطی: تأثیر آن بر دلزدگی زناشویی. *مجله شفای خاتم*، ۷(۴): ۵۱-۶۰.
- هادیان، صبا، و امینی، داریوش. (۱۳۹۸). پیش‌بینی دلزدگی زناشویی بر اساس هوش عاطفی، مهارت‌های ارتباطی و تعارضات زناشویی زوجین متأهل دانشگاه آزاد همدان. *پژوهش‌نامه زنان*، ۱۰(۲۷): ۱۷۹-۲۱۱.
- یاقوتیان، محمود، سلیمانیان، علی‌اکبر، و بخشی، مریم. (۱۳۹۴). اثربخشی غنی‌سازی ارتباط بر کاهش دلزدگی زناشویی والدین کودکان آسیب‌دیده بینایی. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۵(۱۳۳): ۳۴-۲۸.

References

- Alsawalqa, R. O. (2019). Marriage burnout: When the emotions exhausted quietly quantitative research. *Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 13(2).
- Ahrari, A., Miri, M. R., Ramazani, A. A., Dastjerdi, R., & Hamidi Tabas, V. (2018). Investigation of the couple burnout and its related factors among couples referring to comprehensive health services centers in marginalized rural areas of Birjand during 2016. *Journal of Health sciences and Technology*, 2(1), 42-48.
- Aydogan, D., & Kizildag, S. (2017). Examination of relational resilience with couple burnout and spousal support in families with a disabled child. *The Family Journal*, 25(4), 407-413.
- Addis, J., & Bernard, M. E. (2012). Marital adjustment and irrational beliefs. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 20 (1), 3-13.
- Amato, P. R., & Booth, A. (2001). The legacy of parents' marital discord: Consequences for children's marital quality. *Journal of personality and social psychology*, 81(4), 627.
- Burgess Moser, M., Johnson, S. M., Dalgleish, T. L., Lafontaine, M. F., Wiebe, S. A., & Tasca, G. A. (2016). Changes in relationship-specific attachment in emotionally focused couple therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 42(2), 231-245.
- Beaber, T. E., & Werner, P. D. (2009). The relationship between anxiety and sexual functioning in lesbians and heterosexual women. *Journal of Homosexuality*, 56(5), 639-654.
- Bolton, R. (2005). *Psychology of Human Relationship*. Traslated by Sohrabi H. Tehran: Roshd Publication.
- Colaizzi, P. F., Valle, R. S., & King, M. (1978). Existential phenomenological alternatives for psychology. *Psychological research as the phenomenologist views it*, 48-71.
- Capri, B. (2013). The Turkish Adaptation of the Burnout Measure-Short Version (BMS) and Couple Burnout Measure-Short Version (CBMS) and the Relationship between Career and Couple Burnout Based on Psychoanalytic-Existential Perspective. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13 (3), 1408-1417.
- De Klerk, N., Abma, T. A., Bamelis, L. L., & Arntz, A. (2017). Schema therapy for personality disorders: A qualitative study of patients' and therapists' perspectives. *Behavioural and cognitive psychotherapy*, 45(1), 31-45.
- Dunham, S. M. (2016). Emotionally focused couple therapy. *The Family Journal*, 24(1), 95-100.
- Dacey, E. (2019). Work-Family Conflict, Job Burnout, and Couple Burnout in High-Stress Occupations. Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy, Walden University.
- Epstein, N. (1986). Cognitive marital therapy: Multi level assessment and intervention. *Journal of Rational – Emotive Therapy*, 4 (1), 68-81.
- Falahati, F., & Mohammadi, M. (2020). Prediction of Marital Burnout Based on Automatic Negative Thoughts and Alexithymia among Couples. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 8(2), 2218-2226.
- Grayer, J. (2016). Emotionally focused therapy for couples: a safe haven from which to explore sex during and after cancer. *Sexual and Relationship Therapy*, 31(4), 488-492.
- Ghavi, F., Jamale, S., Mosalanejad, L., & Mosallanezhad, Z. A study of couple burnout in infertile couples. *Global journal of health science*, 8(4), 158.
- Gorkin, M. (2009). The four stages of burnout. on line. <http://stressdoc.com/>.
- Jackson, B., Grove, J. R., & Beauchamp, M. R. (2010). Relational efficacy beliefs and relationship quality within coach-athlete dyads. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(8), 1035-1050.

- Kizildag, S., & Yildirim, I. (2018). Testing a couple burnout model. *Turk Psikolojik Danisma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 101-116.
- Kebritchi, A., & Mohammadkhani, S. (2016). The role of marital burnout and early maladaptive schemas in marital satisfaction between young couples. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 5(12), 239-246.
- Kayser, K. (1996). The Marital Disaffection Scale: An inventory for assessing emotional estrangement in marriage. *American Journal of Family Therapy*, 24(1), 83-88.
- King, N., & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. London: Sage.
- King, N. (2004). *Using templates in the thematic analysis of text*. In: Cassels, C. and Symon, G., Eds., *Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research*. Sage, London, 256-270.
- Makhanova, A., McNulty, J. K., Eckel, L. A., Nikanova, L., & Maner, J. K. (2018). Sex differences in testosterone reactivity during marital conflict. *Hormones and Behavior*, 105, 22-27.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). *A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex*.
- Mazzarantani, J. (2011). *The divorce survival guide: What you need to know to protect your emotional and financial security*. Miami: Jules Mazzarantani PLLC.
- Pines, A. M., Neal, M. B., Hammer, L. B., & Icekson, T. (2011). Job burnout and couple burnout in dual-earner couples in the sandwiched generation. *Social Psychology Quarterly*, 74 (4), 361-386.
- Pines, A. M. (1996). *What do we do to not lead our dream boredom?* (F. shadab, Trans), Tehran: GHOGHNO.
- Sadri Damirchi, A., Fathi, D., Hashemi Mehr, M. (2020). Investigating the role of mediation of differentiation in attachment styles and affiliation-family adaptation with marital disturbance of parents with special learning disorders. *Journal of Learning Disabilities*, 9(2), 58-80.
- Smith, L., Heaven, P., & Clarrochi, J. (2016). Trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship, satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 44(6), 1314- 1325.
- Somers-Flanagan, J., & Somers-Flanagan, R. (2004). *Counseling and psychotherapy theories in context and practice*.
- Wiebe, S. A., & Johnson, S. M. (2016). A review of the research in emotionally focused therapy for couples. *Family Process*, 55(3), 390-407.

Determining Predictive Indicators of Marital Boredom Based on Lived Experiences of Couples Referred to Counseling Centers and Convenient Pattern: A Qualitative Research

Seyedeh Maryam. Fatemi¹, Mohammad Masoud. Dayarian^{2}, & Seyed Esmail.
Mosavi³*

Abstract

Aim: One of the psychological disturbances in couples' relationships is marital boredom; as the emergence of bedrock, psychological problems and the coldness of emotional relationships gradually lead the couple to separation. Therefore, the aim of this study was to investigate the predictive indicators of marital boredom based on couples' lived experiences. **Method:** Analysis of qualitative data with phenomenological approach was based on Colaizzi method. Participants included couples referring to counseling centers in Isfahan who were selected by purposive sampling method and according to the inclusion criteria. Individuals' experiences were examined using in-depth and semi-structured interview tools, and the data were saturated with 23 interviews. **Results:** In the first stage of coding, 225 basic themes were extracted from the text of the interviews. In the second stage, 22 sub-themes and in the third stage, 7 main themes were identified. Data validation was performed by three methods of receiving feedback from participants, the method of independent coders and the method of a group of experts (3 experts) and the criteria for determining the accuracy and robustness of the data were observed. **Conclusion:** The results showed that the accumulation of emotions, emotional distress in marital relationships and life tensions, leads to mental exhaustion and eventually leads to marital boredom. Therefore, identifying and paying attention to the predictors of the phenomenon of depression, leads the couple to find effective solutions and prevent the occurrence of this phenomenon. Based on the findings, a model of predictors of marital boredom was designed. Therefore, it is suggested that these indicators be used in the development of counseling protocols in couple therapy.

Keywords: *Optimal pattern, Lived Experiences, Marital Boredom, Couples.*

1. Ph.D Student in Counseling, Department of Counseling, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran.

2. *Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Counseling, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran.

Email: ahmadiala974@gmail.com

3. Assistant Professor, Department of Counseling, KhomeiniShahr Branch, Islamic Azad University, KomeiniShar/Isfahan, Iran.